

III. Co máme dělat a jak dosáhnout štěstí?

(Etika)

- A. Vymezení problematiky – etika jako disciplína
- B. Vybrané základní termíny etiky
- C. Co je dobré? Typologie etických teorií
- D. Jak se zkoumá dobro? Typologie přístupů k etice

III. A. Vymezení problematiky – etika jako disciplína

1. Proč si klademe otázky „Co máme dělat?“ a „Jak dosáhnout štěstí?“
 - reflektujeme svou existenci
 - nutně jednáme
 - prostě se chceme mít dobře/příjemně

Odpovědi (hledá a kriticky posuzuje) → **etika (metaetika)**

III. A. Vymezení problematiky – etika jako disciplína

2. Definice a vymezení etiky

– Blecha 2002, s. 220:

- **Etika** bývá též nazývána 'praktickou filosofií' a z toho ohledu bývá 'teoretická filosofie' chápána jako příprava k praktickému jednání (zvl. u Kanta). (...) Etika je filosofická disciplína, zabývající se vztahem lidského jednání k morálním normám, původem a povahou těchto norem, jakož i smyslem lidského života a problémem jeho štěstí.

– James Fieser („Ethics“, IEP, <http://www.iep.utm.edu/ethics/>):

- **Etika** zahrnuje systematizaci, obhajobu a doporučení představ o správném a špatném jednání.

III. A. Vymezení problematiky – etika jako disciplína

3. Etika v systému filosofie

- Blecha – samostatná disciplína mimo rámec filosofie!
- občas hlavní disciplína (stoikové, epikúrejci, existencialismus)
- jako „praktická“ filosofie vs. „teoretická“ (Aristotelés)
- úzké sepětí s politickou filosofií

III. B. Vybrané základní termíny etiky

- svobodné jednání
 - mravní odpovědnost → požadavek svobodné vůle
 - fyzikální příčinné působení → determinismus
 - mravní odpovědnost a determinismus – kompatibilní nebo inkompatibilní?
- hodnoty a normy
 - hodnoty – cíle
 - normy – závazky, povinnosti
- morálka (vs. zákony)
 - autonomní – vychází z vnitřního přesvědčení jednajícího
 - heteronomní – vychází z vnějších příkazů
- svědomí (vs. trest)

III. C. Co je dobré? Typologie etických teorií

- Etické teorie:
 - **deskriptivní** (empirické) – popis a klasifikace morálních představ a jednání
 - **preskriptivní** (normativní) – stanovení kritérií morálního jednání, dobra
 - teorie norem
 - teleologické (konsekvencialistické) – kritériem morálního jednání je účel (výsledek), např. utilitarismus, morální egoismus, morální altruismus
 - deontologické – kritériem je závaznost morální normy (Kantův imperativ)
 - etika ctnosti – morální charakter
 - teorie hodnot (dobra)
 - hédonismus
 - eudaimonismus
 - perfekcionismus

III. D. Jak se zkoumá dobro? Typologie přístupů k etice

Přístupy k etické problematice:

1. metaetika

- táže se po významu vět, jimiž vyjadřujeme mravní soudy, a na zdůvodnění morálních soudů
- logické zkoumání jazyka morálky
- původ mravních norem – jsou (ne)závislé na člověku?
 - objektivismus (např. Platón)
 - relativismus (např. skeptikové)
 - emotivismus
- proč být morální
 - egoismus nebo altruismus?
 - rozum nebo emoce?
 - mužská a ženská moralita?

III. D. Jak se zkoumá dobro? Typologie přístupů k etice

Přístupy k etické problematice:

2. aplikovaná etika

- analýza speciálních kontroverzních morálních problémů – např. interrupce, práva zvířat, eutanázie
- specifické oblasti
 - lékařská etika
 - obchodní etika
 - environmentální etika
 - etika sexuality